

HƏQİQƏT XƏLİLOVA

DANIŞANDA ZƏLİMXAN

(poema)

Gah kövrəlib ağladım, yaş axdı gözlərimdən,
Gah sıxıb dişlərimi, qəlbi mətin saxladım.
Gah qulağmın dibində nəre çəkdi qəhrəman.
Mən də bir əsgər olub səngərləri yoxladım.
Cumub tutmaq isdədim düşmənin yaxasından,
Danışanda Zəlimxan.

Qanadlandı qıratım, çapdım türk ellərində,
Dəlilərə hay deyib, paşalardan bac aldım.
Gah atımı üzürüb Dona çayın selində -
Həməzlərə bəy deyib, bir fağıra inandım.
Gah yenib qürurumu, döndüm öz inadımdan -
Danışanda Zəlimxan.

Gahdan qoca Təbrizə "ana" deyib sarıldım,
Gah Kırızı yollanıb qol açdım qardaşıma,
Dolanıb Kərbəlanı, Peyqəmbərdən güc aldım.
Bu keşilməz yollarda nələr gəldi başıma.
Çox mətləblər andırdı, agah oldum "Quran"nan,
Danışanda Zəlimxan.

Gah qoca Füzulinin Leylisi tək ağladım,
Gah bir il tamam oldu, qaldım bulaq başında.
Gah ulu nənələrtək, dərdi pünhan saxladım,
On dörd yaşda tac gördüm Xətəinin başında
Bır gəncin simasında məmləkətə doğdu dan,
Danışanda Zəlimxan.

Çaldıran döyüşündə axan qana bələndim,
Qardaş qılınc qaldırdı fəqət öz qardaşına.
Tarixi səhvdir deyə, nə danışdım, nə dindim,
Susduq, susduqca düşmən yaman yetdi kamına -
Verdi hökm sahibi daha bir yeni fərman,
Danışanda Zəlimxan.

"İncilik"dən İraqı viran etdi ingilis,
Müsəlmanın öliylə axdı müsəlman qanı.
Sevgisindən xəyanət doğdu bu ana İblis,
Türkümen diyarında diddi insan-insanı
Yenə də oyanmadı yuxusundan müsəlman,
Danışanda Zəlimxan.

Nəsimini soydurdu cəhalətin fitvası,
Ancaq silə bilmədi adını yer üzündən.
Bir məmləkət saxlayır şair oğluna yası,
Gəlir onun sədasi bütün yer kürəsindən
Dilinin əzbəridi xatırlayır hər zaman,
Danışanda Zəlimxan.

Gah aşiq Veysəl olur, dolanır diyar-diyar,
Gah Yunis İmrə kimi, həqiqət soracağında.
Gah şair Şəhriyarla savalandan umur qar,
Gah axtarır özünü Ələsgər işığında
Yaxşı dinlə sən onu, ey şairdən bədgüman,
Danışanda Zəlimxan.

Gah Misgin Abdal kim, sultanını vəsv edir,
Gah da qolları bağlı Babəklə gedir dara.
Gah qoşulur Cavide, o da sürgünə gedir,
Gah şəhid oğullara yas tutur, geyir qara,
Səsində bir titrəyiş, hayqırır millət, oyan,
Danışanda Zəlimxan.

Gah Axısqaya dönən, karvana olur sarvan,
Gah Fərqanədə düşən çaxnaşmaya dur deyir.
Gərəkdə qardaş olsun!!! deyir insana insan,
Zəhmət onu ucaldır, o sa başını öyir,
Başı gicəllənməyir gurultulu alqışdan,
Danışanda Zəlimxan.

Gah Abbasla sağ çıxır, o zəhər quyusundan,
Gahdan düşür Kərəmlə Ərzurumda borana.
Gah verir Qurbanitək, Pərisinə imtahan,
Gah Xəlil Ulutürklə o da düşür zindana,
Gah gözü bağlı çıxır zamanın sınağından,
Danışanda Zəlimxan.

Gah Almaz İldırımla çəkir vətən həsrəti,
Gah günahsız Müşvüqlə nişangahda dayanır.
Saşlarına dən salan, yəqin Göyçə xiffəti,
Tez-tez İrəvan deyir, Zəngəzuru çox anır.
Hər türkün xəyalında yaranər böyük Turan,
Danışanda Zəlimxan.

Nədən Yerevan oldu xan İrəvanın adı?
Bu sualın cavabın bəlkə kimse bilməyir.
Qulaqlardan getməyir Xocalının fəryadı!
Gözümüzün ötündən gəlib keçir birbəbir,
Neçə-neçə qız-gəlin boynu bükük, pərişan,
Danışanda Zəlimxan.

Gah Qərblə Hələbdən uçub gəlir Tiflisə,
Gahdan Alı xan kimi olur çobana yoldaş.
Gah dindirir sazını, dəryaya axıdır yaş,
Hər aşiqin çəkdiyi əzab keçir canından.
Danışanda Zəlimxan.

Gah dədə Əmrah kimi dördünü saza deyir,
Gah anır Kamandarı, dönür şirin avaza.
Gah qoca Saraçlıtək, bir uşağa baş öyir,
Üzü yetmiş gedir qələmi yaza-yaza.
Oxucusuna verir pay qazandığı uğurdan,
Danışanda Zəlimxan.

Gah dünyanın başına dönür Mövlana kimi,
Nizaminin Xeyritək döyüşür Şərə qarşı.
Getməli, gedəcək bu yolu sona kimi,
Gah gözünün önündə dayanır Nazim Hikmət
Xatırlayr Hüseyini, qəlbə olur pərişan
Danışanda Zəlimxan.

Üzeyirdən danışır, xatırlayr Bülbülü,
Axundovdan söz açır, Sabir düşür yadına.
Girib bir çəmənlikdən dərmir təkə bir gülü,
Hər bir güldən, çiçəkdən toplayaq ovcuna.
O bir çələng yaradır, insanı edir heyran,
Danışanda Zəlimxan.

Gah qolunu dolayır, Bəxtiyarın boynuna,
Gah Süleyman Rüstəmlə "Təbriz" deyər hay salır.
Gahdan Əhməd Cavadla düşür namərd toruna
Gahdan edir inqilab, düşməndən qisas alır,
Gah gizlədir qəzəbni olmasın deyər peşman,
Danışanda Zəlimxan.

Anır Cabir Novruzun kövrək baxışlarını,
Sonra dönür tarixə, xan qızından danışır.
Məhsətiyə atılan daş - qalaq qaçğısını,
Söz oxuna çevirir, zaman onla barışır.
Fəqət tarix utanır şair intiqamından,
Danışanda Zəlimxan.

Məcnun kimi sevdalanır Füzulini ananda,
Gözünün qarşısında bir gözəl havalanır.
Nəsimitək soyulur, qalır dar ağacında,
Özü ustad olsa da ustadları hey anır.
Şagirdlərə od verir öz ustad ocağından,
Danışanda Zəlimxan.

O bir mahir qəvvəsdi, batmaz fırtınalarda,
Hara getsə hər zaman qəlbindədi Borçalı.
Elə dərin köklərlə bağlıdır ana yurda,
Yer üzünü dolansa, gözə eli, mahalı.
Qəlbə ona bağlıdı, söz açır anasından,
Danışanda Zəlimxan.

Arxasınca danışır, sən ey dodaq büzən kəs,
Onda olan qüdrətə əlin çatmaz, bilirsən.
Başqa işlə məşğul ol, vaxtı itirmə əbəs,
O bir haq vergisidi, açıq-aydın görürsən.
Qüdrətindən pay verir, onu qadiri Sübhan,
Danışanda Zəlimxan.

Bəlkə dəli nərəsi oyadar ərənləri,
Bir dolaya qolunu Savalanın boynuna.
Bu mənzərə heyrətə salardı görənləri,
Bu dağ necə sığınır bir şairin qoynuna.
Deyər, qəribsemişəm, uzun oldu bu hicran,
Danışanda Zəlimxan.

Tanrı verən qüdrəti öz qüdrəti sanmaz o,
Haq səsini çatdırır millətinə, xalqına.
Xalqın sevimlisidi, el töhməti almaz o,
Çəkilib daldalarda istər onu yüz qına.
Könüllərə nur çilər, sevgi paylar hər zaman,
Danışanda Zəlimxan.

Xalqın belə şəxs üçün gözəl bir kəlamı var,
Aqıl babalar deyib beləsinə pürkamal.
Şair Nəbi Xəzrini salamlarkən xəyallar,
Gözəlliklər önündə şair nitqi olur lal.
Ustad Nizami kimi söz açır Çin qızından,
Danışanda Zəlimxan.

Əbədi sakinidi, deyil dünyaya mehman,
Azərbaycan oğludu şeirlə, sənətiylə.
Qəm döyüb qapısını, açır qonağı hicran,
Sahib olub şöhrətə çəkdiyi zəhmətiylə.
Ancaq mətin dayanıb qəm önündə hər zaman,
Danışanda Zəlimxan.

Ölüm sevinməsin heç, apardığı cəsədi,
Hər cəsədin bu qədər olmaz qüdrəti, həddi.
Xəstəliyə, ağrıya, əyilməyən bir qəddi,
Unutmaz sevənləri, anacaq zaman-zaman.
Yaşayacaq Zəlimxan.

Amansız ayrılıqdan gözlerimiz dolsa da,
Sözdən xalı toxuyub ilmələrdə yaşayar.
Həyata vida deyən tarix tamam olsa da,
Yazdığı kitablarda, kəlmələrdə yaşayar.
Palıd əzəmətiyə, uca dağ vüqarıyınan,
Yaşayacaq Zəlimxan.

Anılacaq hər zaman, "Kərəmi" çalınanda,
Sevgiyə anılacaq "Dilqəmi" amılanda.
O, haqqın yanında, Həqiqətin yanında,
Haqqın yanında olan ummaz kimsədən aman,
Yaşayacaq Zəlimxan.

